

Datum: 2023-05-16

Dnr: 2023-100

Handläggare: Suzanne Larsdotter Lindgren

Direktionen 2023-05-26

Yttrande över remiss Från delar till helhet - Tvångsvården som en del av en sammanhållen och personcentrerad vårdkedja (SOU 2023:5) S 2023/00440

Förslag till beslut

Direktionen för Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje beslutar att anta förvaltningens förslag till yttrande över remiss Från delar till helhet - Tvångsvården som en del av en sammanhållen och personcentrerad vårdkedja (SOU 2023:5) S 2023/00440.

Ulrika Lindberg

Tillförordnad förbundsdirektör

Sammanfattning

Norrtälje kommun har beretts tillfälle att yttra sig över slutbetänkandet Från delar till helhet – Tvångsvården som en del av en sammanhållen och personcentrerad vårdkedja (SOU 2023:5). Kommunalförbundet sjukvård och omsorg i Norrtälje tar möjligheten att självständigt lämna in ett yttrande utifrån sitt uppdrag om sammanhållen vård och omsorg med kommunala och regionala ansvarsområden. Yttrandet är skrivet efter samverkan med medlemmarna Norrtälje kommun och Region Stockholm.

Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje

Postadress:

Box 801

761 28 Norrtälje

E-post: registrator.sjukvardomsorg@norrtalje.se

Telefon: 0176-710 00 (Norrtälje kommuns växel)

Hemsida: <http://kson.norrtalje.se>

Besöksadress:

Rubingatan 2

Norrtälje

Kommunalförbundet har tidigare lämnat yttrande på delbetänkandet Från delar till helhet – En reform för samordnade, behovsanpassade och personcentrerade insatser till personer med samsjuklighet, (SOU 2021:93), ofta benämnd Samsjuklighetsutredningen (KSON 2022-04-27 § 48).

Reformens förslag som framför allt avhandlas i delbetänkandet, innehåller bland annat betydande förändringar i nuvarande ansvarsfördelning mellan huvudmännen. Utifrån reformens förslag kommer kommunalförbundet få ansvar för att beställa och följa upp vård och behandling av skadligt bruk och beroende. För regionens del handlar det även om en tätare samverkan och ett kostnadsansvar för varje individ med ett skadligt bruk eller beroende som socialtjänsten beviljar en placering för på ett hem för vård eller boende (HVB). Vidare föreslår utredningen vilket framför allt slutbetänkander avhandlar, att nuvarande lag om vård av missbrukare i vissa fall (LVM) upphör. Utredningen föreslår att förslagen ska träda i kraft den 1 januari 2026.

Utredningen föreslår att statliga medel för att stödja arbetet med reformen ska utgå under fem år. Två år innan ikraftträdande och tre år då förslagen träder i kraft.

Kommunalförbundet är generellt positiv till utredningens förslag men ser behov av ökad tydlighet bland annat i hur denna reform ska finansieras.

Beskrivning av ärendet

Ärendet redogör för Kommunalförbundet sjukvård och omsorgs i Norrtäljes synpunkter på reform och förslag på yttrande avseende slutbetänkandet Från delar till helhet – Tvångsvården som en del av en sammanhållen och personcentrerad vårdkedja (SOU 2023:5).

Ärendet redogör också kort, för att sätta yttrandet på slutbetänkandet i ett sammanhang, för några av kommunalförbundets synpunkter på delbetänkandet (SOU 2021:93), KSON 2022-04-27 § 48).

Beredningen av yttrandet har genomförts i samverkan med hälso- och sjukvårdsförvaltningen, Region Stockholm och socialförvaltningen i Norrtälje kommun.

Förvaltningens synpunkter

Sammanfattningsvis, kommunalförbundet ställer sig positiv till reformens förslag och förslaget om en gemensam tvångsvård enligt Lag om psykiatrisk tvångsvård (LPT) istället för vård med stöd av LVM för personer med ett skadligt bruk eller beroende. En del frågetecken anser kommunalförbundet återstår för det praktiska genomförandet av reformen och ökad tydlighet i hur denna reform ska finansieras

Kommunalförbundet var också generellt positivt till samtliga av delbetänkandets förslag (KSON 2022-04-27 § 48).

Kommunalförbundet framförde vid direktionsärendet 2022-04-27 § 48 synpunkter avseende på vissa av förslagen i *delbetänkandet* och lyfte särskilt fram vissa risker i några av förslagen.

Kommunalförbundet ansåg emellertid att utredningens nedanstående tio förslag borde genomföras oavsett om man tog hänsyn till kommunalförbundets synpunkter.

1. All behandling av skadligt bruk och beroende ska vara ett ansvar för regionernas hälso- och sjukvård.
2. Behandling för skadligt bruk och beroende ska ges samordnat med behandling för andra psykiatriska tillstånd.

3. Sprutbyte ska utvecklas till lågtröskelmottagningar som främjar fysisk och psykisk hälsa och alla regioner ska erbjuda sådan verksamhet.
4. Uppsökande och andra förebyggande insatser, social trygghet med fokus på funktionsförmåga, resurser och möjligheter till ett självständigt liv, anhörigstöd, samt insatser till barn och unga ska vara ett fortsatt och förtydligat uppdrag för socialtjänsten.
5. Regionerna ska ta ansvar för hälso- och sjukvårdsinsatser på HVB.
6. En samordnad vård- och stödverksamhet för de med stora sam-ordningsbehov ska finnas överallt och bedrivs gemensamt av hälso- och sjukvård och socialtjänst.
7. Tillgången till personliga ombud ska öka för personer med samsjuklighet.
8. Ett program för förstärkt brukarinflytande och minskad stigmatisering ska bedrivs tillsammans med patient, brukare och anhörigorganisationer.
9. Sammanhållen uppföljning av området skadligt bruk och beroende ska ske utifrån målbilder som tagits fram tillsammans med personer med samsjuklighet och anhöriga.
10. En behovsanpassad tvångsvårdslagstiftning där hälso- sjukvården ansvarar för tvångsvård för skadligt bruk och beroende ska utformas.

Avseende *slutbetänkandet*, kommunalförbundet är generellt positiv till samtliga av utredningens förslag. Kommunalförbundet har emellertid synpunkter avseende vissa av förslagen och vill särskilt lyfta fram vissa risker avseende några av förslagen. Kommunalförbundet anser att utredningens förslag bör genomföras oavsett om hänsyn tas till kommunalförbundets synpunkter.

- Kommunalförbundet är positiv till förslaget om ändrat huvudmannaskap av för vård och behandling för personer med ett skadligt bruk eller beroende. Det vill säga även tvångsvård med stöd av LPT.

Några av förslagen behöver enligt kommunalförbundet utredas ytterligare. Det gäller förslagen:

- Att införa tydligare regler avseende betalningsansvaret för regionen och det innebär att regionen ansvarar för att den som placeras utanför det egna hemmet erbjuds en god hälso- och sjukvård
- Att socialnämnden är skyldig att anmäla till regionernas hälso- och sjukvård om de får kännedom om en person som är i behov av sluten psykiatrisk vård och denne motsätter sig sådan vård.
- En ny reglering i LPT anger att en patient under vissa omständigheter är skyldig att delta i alkohol- och drogkontroller.

Utredningens förslag föreslås träda i kraft den 1 januari 2026.

Utredningen bedömer att medel bör avsättas för omställning och implementering av förslagen. Stödet föreslås utgå mellan 2023–2027, det vill säga två innan och tre år efter reformen.

Ekonomiska konsekvenser

Utredningen bedömer att medel bör avsättas för omställning och implementering av förslagen. Stödet föreslås utgå mellan 2023–2027, det vill säga två innan och tre år efter reformen.

I nuvarande överenskommelse mellan regeringen och Sveriges Kommuner och Regioner, SKR inom området psykisk hälsa fördelas 200 miljoner kronor till länen för att skapa goda förutsättningar för

samverkan för personer med samsjuklighet. Utredningen bedömer att 200 miljoner kronor bör avsättas årligen under fem år, för att förbereda, starta upp och utveckla samordnade vård- och stödverksamheter. Vidare bedömer utredningen att ytterligare 200 miljoner bör avsättas till regioner och kommuner för att underlätta omställningen som krävs på grund av det förtydligade huvudmannskapet. Sannolikt kommer delar av arbetet fortsatt kunna bedrivas med finansiering av statliga stimulansmedel.

En skatteväxling från kommun till region kan följa beslutet om ändrat huvudmannskap för all vård och behandling för personer med ett skadligt bruk eller beroende.

Effekter för sammanhållen vård och omsorg

Utredningens andemening är förslag på förändringar för att erbjuda personer med en samsjuklighet förbättringar avseende en sammanhållen vård och behandling med flera konkreta förslag på just detta. Dessa förslag förstärker och medför stärkta krav på en bred samverkan mellan verksamheter och utförare. Samverkan och dialog omkring gemensamma åtgärdsområden bedöms ha uppenbara positiva effekter för en sammanhållen vård och omsorg

Barnperspektiv

Utredningen syftar till att främja psykisk hälsa och förebygga psykisk ohälsa. Arbetet med detta fokus påverkar i hög grad barn och unga. Utredningens förslag om åtgärder innebär en ökad samverkan och bedöms påverka barn och unga positivt på såväl kort som lång sikt. Ett exempel är att utredningen avser att vidga anhörigperspektivet att tydligare inkludera anhöriga till denna målgrupp. Ett annat exempel är att utredningen vill minska stigmatisering av dessa personer. Detta tror kommunalförbundet gagnar barn och unga till dessa individer.

Bilagor

- 1 Yttrande över remiss Från delar till helhet - Tvångsvården som en del av en sammanhållen och personcentrerad vårdkedja (SOU 2023:5)
- 2 Remiss från socialdepartementet Från delar till helhet - Tvångsvården som en del av en sammanhållen och personcentrerad vårdkedja (SOU 2023:5)
- 3 Utredning SOU 2023:5

Beslut skickas till

Region Stockholm (registrator.rlk@regionstockholm.se)

Socialkontoret Norrtälje (socialnamnden@norrtalje.se)

Socialdepartementet s.remissvar@regeringskansliet.se och med

kopia till

s.sof@regeringskansliet.se.